

Lezing Maria Martens
Nachtburgemeester congres 26 oktober 2012, Lux Nijmegen

Zeer gewaardeerde nachtburgemeesters, Beste mensen,

Het is al weer enige tijd geleden dat onze nachtburgemeester Doro Krol mij verraste met het bijzondere verzoek te spreken op dit tweede Nachtburgemeester congres. Ik heb de uitnodiging met plezier aangenomen. Vanwege de fascinatie voor het fenomeen nachtburgemeester en vooral ook ... Doro kun en wil je gewoon niets weigeren. Iemand die zich zó inzet voor de stad.

De vraag aan mij was om in 8 min. Het thema ‘nachtburgemeester in Europees en sociaal perspectief’ in te leiden. Een niet geringe uitdaging, maar ik dacht als in Europees Parlement de maximale spreektijd in de plenaire vergadering, 5 min. is, ook voor grote vragen zoals b.v. over veiligheid, migratie en milieu. Dan moet het óók mogelijk zijn om in acht min. iets te zeggen over de ‘nachtburgemeester in Europees en sociaal perspectief’.

Als aanknopingspunten voor mijn lezing kreeg ik in het kort enkele kenmerken mee van Europa en de consequenties van het verenigd Europa. Genoemd werd o.a. vrij verkeer van mensen, goederen en diensten; de financiële problemen in Europa en het gegeven dat het Europees Parlement elk jaar een Europese Culturele Hoofdstad kiest.

Als Lid van het Europees Parlement ben ik steeds meer gaan zien dat Europa een vredesproject is. Een succesvol vredesproject. Niet alles gaat goed, maar door de vrede en stabiliteit, is onze welvaart toegenomen en zijn wij nog steeds een van de rijkste landen van de wereld! De Europese samenwerking is begonnen via economisch samenwerking. Er is gewerkt aan de open interne markt, aan gelijke uitgangspunten voor handel, productie – en veiligheidseisen, aan een level playing field. Maar Europa is ook een cultureel samenwerkingsverband. Europa zoekt de verbinding tussen mensen en culturen. Niet voor niets wordt er ook gesproken over Europa een ‘hart en een ziel’ geven. En als het gaat om religie en cultuur, dan is het motto ‘eenheid in verscheidenheid’. Uitgangspunt bij alles is respect voor de diversiteit van culturen, talen en tradities. Daar gaat Europa heel ver in.

Respect voor de diversiteit van culturen. Dat raakt natuurlijk het nachtburgemeesterschap. De dynamiek van de dag en van de nacht, zijn zeer verschillend. Mensen die overdag leven hebben een ander levensritme dan mensen die ’s nachts leven. De meerderheid van de mensen leeft en werkt overdag, bij voorkeur volgens het principe dat ik voor het gemak maar even als trefwoorden meegeef: rust, reinheid, regelmaat. Het nachtleven zou ik veeleer kenmerken met ónrust, ónregelmaat. De spanning daartussen is een natuurlijk gegeven. De dynamiek van de nacht, soms mooi en creatief; soms gewoon hard werken zoals in de zorg en dienstverlening; soms ongewenst, als het gaat om de onrust, het lawaai, de gevolgen van dronkenschap e.d. Hoe dan ook, de spanning tussen het dag- en het nachtleven, is een gegeven en een stad en mensen zullen zich er altijd toe moeten verhouden. De nacht is anders. De marine heeft dat misschien wel als eerste begrepen. Daar is de admiraal overdag verantwoordelijk, maar had men al snel een ‘schout bij nacht’ die ’s nachts een belangrijke, wakende rol in de vloot had, al bleef natuurlijk altijd de admiraal verantwoordelijk, ook ’s nachts.

Het nachtleven is voor velen niet waarneembaar, omdat ze slapen. Daar zong Conny Froebes al in de jaren '60 over in het Lied: Lady Sunshine en mister Moon:

*Lady Sunshine und mister Moon
Können garnichts dagegen tun
Das sie am Himmel sich niemals trafen
Denn wenn er aufsteht, dann geht sie schlafen*

Afgelopen maanden was ik toevallig op enkele internationale congressen en heb daar steeds een mini-onderzoekje gedaan naar de bekendheid met het fenomeen nachtburgemeester. Ik kan u zeggen dat die vraag hilariteit oproept; lacherigheid, verbazing, lichte ongemakkelijkheid. De Belgen waren meteen enthousiast. Ze kennen het. De Bulgaren en Serviërs die ik sprak, kenden het niet, maar werden meteen enthousiast: er gebeurt daar niets voor mensen 's avonds. De Portugezen zeiden: 'we do not need it, everybody is in the bar at night' enz. Over het algemeen zou je kunnen zeggen dat de noordelingen er nooit van gehoord hebben en er ook geen gevoel bij krijgen, en de zuiderlingen er ook nooit van gehoord hebben, maar er wél meteen een goed gevoel bij krijgen. Misschien komt dat ook door de taal. Met de noordelingen ben je immers gauw geneigd Engels te spreken. Dan vraag je dus naar of ze het fenomeen 'nightmayor' kennen. Dat wordt al snel begrepen als 'nightmare'/nachtmerrie en roept dan enige zorg of argwaan op. Voor de zuiderlingen is dat anders, die benader je in het Frans. Als je dan vraagt of ze het fenomeen 'maire de nuit' kennen, dan blijken ze dat al snel te associëren met 'mère de nuit'/moeder van de nacht en dat roept meteen positieve gevoelens op. Een burgemeester die 's nachts als een moeder voor de stad is.

Zo heb ik onze nachtburgemeester Doro Krol ook leren kennen. Ze is als een moeder voor mensen die 's avonds werken, voor mensen die het moeilijk hebben of eenzaam zijn. Ze steekt mensen een hart onder de riem die die steun goed kunnen gebruiken, b.v. met uitdelen hartjes of bloemen, nachtbloemen. Ze brengt mensen bij elkaar en verbindt mensen. Gesteund door de nachtwethouders, start ze nieuwe initiatieven en tradities. De nachtelijke ommetjes zijn een groot succes. Ze brengt daarmee de mensen uit de wijken bij elkaar en laat ze kennis maken met de geschiedenis en de cultuur van de verschillende wijken. Kortom: ze geeft de stad hart en ziel. Waar de stadsburgemeester de burgervader in de klassieke en wettelijke betekenis is, is zij als een moeder voor de stad. Ze organiseert dingen die niet zozeer op de weg van de dagburgemeester liggen en reageert op vragen en behoeften uit de samenleving.

Dat sluit eigenlijk heel mooi aan bij een –naar mijn mening goede en nastrevenswaardige– nieuwe tendens in de overheidsdenken. Daar wordt gesproken over het belang van de 'kànteling', die als slogan heeft meegekregen: 'van burgerparticipatie bij overheidsinitiatieven, naar overheidsparticipatie bij burgerinitiatieven'. Té lang hebben overheden vooral mensen opgeroepen om aan te sluiten bij wat in ambtelijke kring is bedacht. Steeds duidelijker wordt dat een samenleving aan kracht kan winnen waar de overheid initiatieven van burgers en wijken steunt. Dan komt bezieling en krijg je een veel positievere dynamiek in een stad.

Nachtburgemeester in Europees en sociaal perspectief.

De Europese samenwerking is gestart om vrede en stabiliteit te brengen, om landen en culturen in vrede met elkaar te kunnen laten samenleven. Al snel kwam daarbij de wens om Europa een hart en ziel te geven. Met als motto: Eenheid in verscheidenheid.

Daar raken Europa en het nachburgemeesterschap elkaar. De stad een hart en een ziel geven. Met respect voor verschillende culturen en tradities. Elke nachburgemeester zal zijn/haar rol op een eigen manier invullen. Met de focus op daar waar zijn/haar kracht ligt en zo bijdragen aan 'de kracht van de nacht', de aantrekkingskracht van de nacht.

Dank u wel.

PM

Elke Europese Culturele Hoofdstad een nachburgemeester